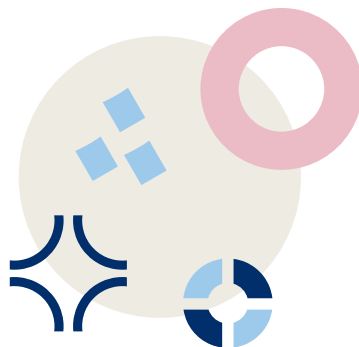

Vastuullisuus on etumatka

Infoaamu 7.4.2022
Keski-Suomen kauppakamari

Stina Wikberg
Johtaja, yritysten itsesäätely ja vastuullisuus

**KESKUS-
KAUPPAKAMARI**

kauppakamari.fi

#Keskuskauppakamari

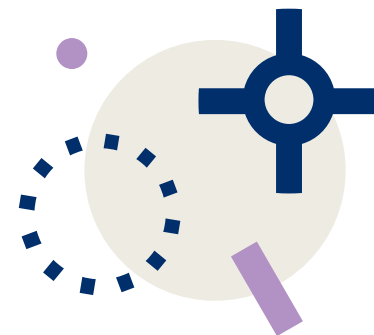
@K3FIN

Strateginen vastuullisuus

Katsaus
ilmoittajansuojelulainsäädäntöön

Käytännön vinkit

Keskustelu, kysymykset

Keskuskauppakamari

- Keskuskauppakamari ja 19 kauppakamaria ympäri Suomen.
- Kauppakamareissa yli 21 000 jäsenyritystä, jotka työllistävät miljoona työntekijää.
- Tarjoamme ratkaisuja Suomelle ja palveluita yrityksille mm. vastuullisuuden edistämiseen, itsesääntelyyn, palkitsemiseen, vientikaupan vauhdittamiseen ja osaamisen vahvistamiseen.

Tavoitteenamme on vapaa, vauras, avoin ja
kilpailukykyinen Suomi, joka on paras aivan jokaiselle.

Sellainen Suomi on paras toimintaympäristö myös
elinkeinoelämälle ja yrityksille.

Vain vastuullisesti toimiva voi menestyä

Vastuullisuus
on matka
↑
ETU-

Vastuullisuus on osa yritysten strategiaa ja liiketoiminnan johtamista

Yritysten kilpailukyky edellyttää enenevässä määrin panostuksia vastuullisuuteen

Resurssivaje, etenkin pk-yrityksissä

K3 palvelut osaksi yritysten resursseja

Osaamisen kehittäminen ja koulutukset
Yhteistyö ja verkostoituminen
Viestintä yritysten ja markkinoiden välillä

Mitä vastuullisuudella tarkoitetaan?

Environment

- Ympäristövaikutukset ja niiden hallinta
- Ilmastovaikutukset ja päästöt
- Biodiversiteetti ja luontokato
- Materiaalivirrat ja kiertotalous

Social

- Ihmisoikeudet omassa toiminnassa
- Työturvallisuus ja -hyvinvointi
- Tuote- ja asiakasvastuu
- Tuotantoketjun hallinta ja ihmisoikeudet

Governance

- Hyvä hallinnointi ja yrityskulttuuri
- Eettiset ohjeet
- Lahjonnan ja korruption torjunta

Miksi vastuullisuus kuuluu johdon agendalle?

- Vastuullisuus on kaikkialla
 - Ilmiöitä ja kehityskulkuja, jotka vaikuttavat monenlaisiin toimijoihin eri tavoin mutta samansuuntaisesti
 - Kuluttajat, yritysasiakkaat, julkiset hankinnat
 - Sijoittajat
 - Yritykset
 - Talous ja sen rakenteet
 - Kansalaisyhteiskunta ja poliittinen päätöksenteko
- Keskinäisriippuvuus → toisiaan vahvistava kierre
- Uhka vai mahdollisuus? Vastuullisuus vai kannattavuus?

Miten lähestyä vastuullisuutta?

One small
piece
at a
time

- Vastuullisuus on prosessi, ei projekti!
- Tunnista oman toimintasi vaikutukset
- Priorisoi
- Jatkuvan parantamisen periaate
- Tuota mahdollisimman paljon hyvää ja mahdollisimman vähän pahaa

Autamme yrityksiä toimimaan vastuullisesti

Koulutamme

- Päästövähennyskoulutukset
- Ihmisoikeuskoulutukset
- Yritysjohdon vastuullisuusvalmennus
- Suuri Yritysvastuupäivä
- Vuoden Vastuullisuusteko
- Ilmoituskanava-koulutukset

Palvelemme

- Verkotamme
- Vaikutamme
- Viestimme
- Luomme yhteistyötä

Rakennamme järjestelmiä

Environment

Ilmastositoumus

Social

Ihmisoikeussitoumus

Governance

Ilmoituskanava

Ilmastositoumus

Tavoitteena hiilineutraalius 2035 mennessä

Osoittaa organisaation tehneen hiilijalanjäljenlaskennan GHG-protokollan ja sitoumuksen kriteerien mukaisesti

Osoittaa organisaation sitoutumisen päästövähennyksiin

Vastuullisuuslautakunnan validointi ja seuranta takaa luotettavuuden

Ihmisoikeussitoumus

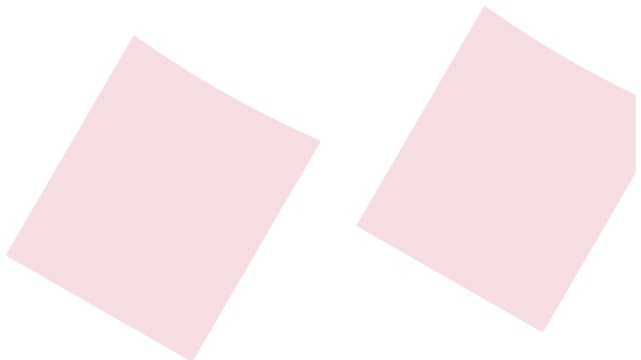
Osoittaa organisaation tehneen ihmisoikeusvaikutus- ja riski**arvioinnin** Ihmisoikeussitoumuksen kriteerien mukaan

Osoittaa organisaation sitoutumisen ihmisoikeusvastuun tavoitteelliseen **kehittämiseen**

Auttaa organisaatiota **viestimään** siitä, että se toteuttaa ihmisoikeusvastuutaan läpinäkyvällä, avoimella ja aktiivisella tavalla

Vastuullisuuslautakunnan validointi ja seuranta takaa luotettavuuden

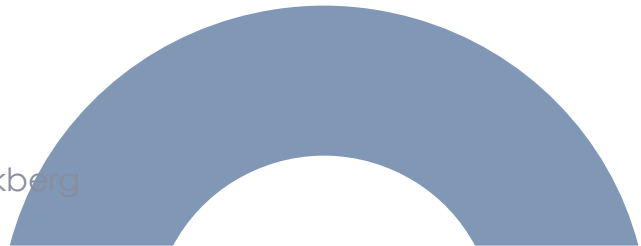

Katsaus ilmoittajansuojelu- lainsäädäntöön

7.4.2022

Stina Wikberg

Vasikointia vai välittämistä?

Ilmoituskanavat vahvistavat vastuullista organisaatiokulttuuria

Implementointi myöhässä

- Yli 50 henkeä työllistävät organisaatiot velvollisia tarjoamaan ilmoituskanavan
- Tavoitteena on taata suojaa työn yhteydessä havaittujen rikkomusten ilmoittajille
- HE-luonnos: <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM028:00/2018>
- Direktiivi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32019L1937>

Direktiivin soveltamisala laaja

- Direktiiviä sovelletaan sen liitteessä lueteltujen EU-säädösten rikkomisesta ilmoittamiseen
 - Ei korvaa, mutta tarvittaessa täydentää mahdollista erityisalojen EU-säätelyä
- HE-luonnos:
 - Soveltamisala laajennettu kattamaan kansallinen sääntely direktiivin kattamilla sektoreilla
 - Säädökset tarkoitus luetella lain liitteessä
 - Rikkomisen määritelmä: teot, joista voi seurata vankeus, sakko tai rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus

Julkiset hankinnat

Finanssipalvelut ja -tuotteet

Tuoteturvallisuus ja vaatimustenmukaisuus

Liikenteen turvallisuus

Ympäristönsuojelu

Säteilyturva ja ydinturvallisuus

Elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuus, eläinten terveys ja hyvinvointi

Kansanterveys

Kuluttajansuoja

Yksityisyyden ja henkilötietojen suoja, verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuus

EU:n taloudelliset intressit

Kilpailu- ja valtiontukisääntöjen rikkomiset

Yhteisöverosääntöjen rikkominen

Velvollisuus sisäisen ilmoituskanavan käyttöönottoon

Yksityisen sektorin oikeushenkilöt, joilla on vähintään 50 työntekijää

- Alle 250 henkilöä työllistäville siirtymäaika

Tiettyjen toimialojen oikeushenkilöt koosta riippumatta

- Finanssisektori ja muut rahanpesudirektiivin soveltamisalaan kuuluvat
- Ilmailu, meriliikenne
- Merellä tapahtuva öljyn- ja kaasunporaus

Julkisen sektorin oikeushenkilöt

- Esim. valtio, kunnat, kuntayhtymät sekä näiden omistuksessa tai määräysvallassa olevat oikeushenkilöt
- **HE-luonnos:** direktiivin jäsenvaltio-optio käyttöön - ei velvollisuutta perustaa ilmoituskanavaa alle 50 työntekijän kunnille eikä julkisen sektorin omistamille yrityksille, joissa on alle 50 työntekijää

Lähtökohtana kolmiportainen raportointi

Sisäinen ilmoituskanava

- Tulisi olla ensisijainen silloin, kun rikkomiseen voidaan puuttua tehokkaasti sisäisesti ja kun ilmoittava henkilö katsoo, ettei vastatoimien vaaraa ole
- Ilmoituksen käsittelyaika max. 3 kuukautta
- Alle 50 työntekijän yrityksillä ei velvollisuutta perustaa sisäistä ilmoituskanavaa (pl. tietyt toimialat)

Ulkoinen ilmoituskanava

- Yksi tai useampi viranomainen
 - **HE-luonnos:** oikeuskansleri + sektorikohtaiset viranomaiset
- Ilmoitus suoraan tai silloin, kun sisäisen ilmoituskanavan käyttö ei ole johtanut toimenpiteisiin
- Myös niitä oikeushenkilöitä koskevat ilmoitukset, joilla ei velvollisuutta perustaa sisäistä ilmoituskanavaa (**esim. siirtymäaika meneillään**)
- Käsittelyaika max. 3/6 kuukautta

Tietojen julkistaminen

- Jos ilmoitettu ensin sisäisesti ja ulkoisesti (tai suoraan ulkoisesti), mutta ilmoituksen perusteella ei ole ryhdytty toimenpiteisiin määräajan kuluessa TAI
- Ilmoittajalla perusteltu syy uskoa, että
 - (i) rikkominen voi aiheuttaa yleisen edun välittömän ja ilmeisen vaarantumisen,
 - (ii) ulkoinen ilmoittaminen voi aiheuttaa vaaran vastatoimien kohteeksi joutumisesta tai
 - (iii) on epätodennäköistä, että rikkomiseen puututaan tehokkaasti asiaan liittyvien erityisten olosuhteiden vuoksi

Sisäiselle ilmoituskanavalle asetetut vaatimukset

Määriteltävä **menettelyt** sisäistä ilmoittamista ja jatkotoimia varten

Ilmoituskanavan **turvallisuus**

- Ilmoittajan, ilmoituksen kohteen ja muiden ilmoituksessa mainittujen osapuolten henkilöllisyyden luottamuksellisuus suojattava
- Muiden kuin käsittelyyn valtuutettujen henkilöiden pääsy tietoihin estettävä

Ohjeet ulkoisen ilmoituksen tekemiseen helposti saatavilla

Ilmoitustapa: kirjalliset/suulliset/molemmat

Jäsenvaltiot voivat päättää, onko **anonyymejä** ilmoituksia otettava vastaan

- **HE-luonnos:** päätös voidaan tehdä yritystasolla

Ilmoituksen käsittely sisäisessä ilmoituskanavassa

Vastaanottoilmoitus ilmoittajalle 7 päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta

Nimettävä **puolueeton henkilö** tai riippumaton yksikkö ilmoitusten käsittelyyn ja yhteydenpitoon ilmoittavaan henkilöön

Ilmoituksen **huolellinen käsittely** ja mahdolliset jatkotoimet

Palaute ilmoituksen tekijälle

- Max. 3 kk vastaanottoilmoituksen toimittamisesta tai, jos vastaanottoilmoitusta ei ole lähetetty, vastaanottoilmoituksen toimittamisen määräajan päättymisestä

Salassapito, henkilötietojen käsittely ja tietojen arkistointi

Ilmoittajan henkilöllisyyttä ei saa ilmaista ilman ilmoittajan nimenomaista suostumusta

- Poikkeuksena viranomais- tai oikeusprosessit, jos tietojen ilmaisemiseen on tarpeellinen, oikeasuhtainen ja lainsäädäntöön perustuva velvoite (ml. ilmoituksen kohteena olevan henkilön oikeus puolustautumiseen)
- Ilmoittajalle ilmoitettava etukäteen henkilöllisyyden ilmaisemisesta ja perusteluista sille, ellei tieto vaarantaisi tutkimuksia tai oikeusprosessia

Henkilötietojen käsittely yleisen tietosuoja-asetuksen (GDPR) mukaisesti

- Ilmoituksen käsittelyn kannalta tarpeettomien henkilötietojen keräämisen kieltö

Ilmoituksia säilytettävä ainoastaan niin pitkään kuin se on välttämätöntä ja oikeasuhteista direktiivissä asetettujen vaatimusten tai muiden unionin oikeudessa tai kansallisessa oikeudessa asetettujen vaatimusten noudattamiseksi

Vastatoimien kieltö

Vastatoimien kieltö

- Kattaa kaikki suojeltavat henkilöt
- Käänteinen todistustaakka vastatoimien osalta

Toimenpiteet vastatoimilta suojaamiseksi

- Lain mukaisen ilmoituksen ei katsota rikkovan mitään tietojen ilmaisemista koskevaa rajoitusta
- Ilmoittajan voi asettaa vastuuseen tiedon hankkimisen / saamisen vuoksi vain, jos tiedot on hankittu / saatu rikoksella

Laissa säädetyistä oikeuksista ja oikeussuojakeinoista **ei voi luopua** eikä niitä voi rajoittaa millään sopimuksilla, toimintapolitiikalla, työsuhteen muodoilla tai ehdoilla eikä riitä edeltävällä välityssopimuksella

Ilmoituksen kohteena olevan henkilön suoja

Täysimääräinen oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, syyttömyysolettamaan ja puolustukseen

- Mukaan lukien oikeus tulla kuulluksi ja oikeus tutustua itseään koskeviin tietoihin

Ilmoituksen kohteena olevan henkilön henkilöllisyyden suojaaminen keskeneräisissä viranomaisprosesseissa

Sanktiot

Oltava **tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia**

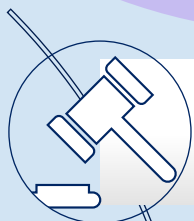
Sovelletaan luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin, jotka

- estävät tai yrittävät estää ilmoittamisen
- toteuttavat vastatoimia suojeltavia ilmoittajia vastaan
- aloittavat suojeltuja ilmoittajia vastaan menettelyjä haitantekotarkoituksessa
- rikkovat velvollisuutta pitää ilmoittavan henkilön henkilöllisyys luottamuksellisena

Sanktiot myös henkilöille, jotka ilmoittavat tai julkistavat tietoisesti väärää tietoa (ml. vahingonkorvausvastuu)

HE-luonnos: hyvitys, sakko ja olemassa olevat rikoslain säännökset

Välittämistä ja riskienhallintaa

Lainsäädäntö

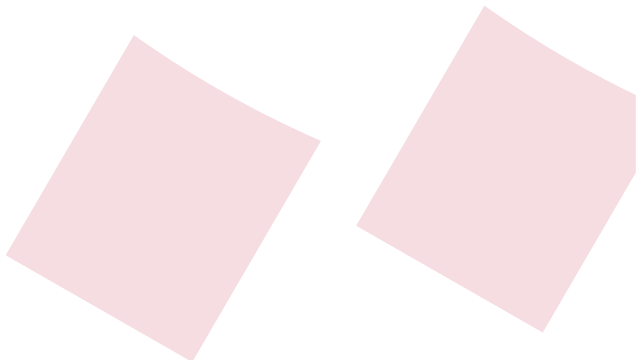
Velvollisuus ilmoituskanavan perustamiseen laajenee

Kanava on keino kerätä tietoa laajasti ja varhaisessa vaiheessa

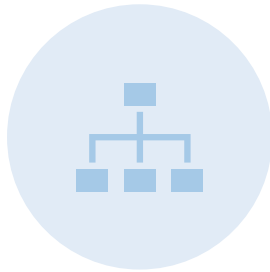

Ilmoituskanava-palvelu rakentaa hyvää organisaatiokulttuuria

Käytännön vinkit

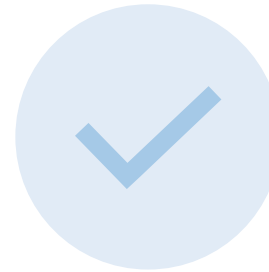
Miten valitsen?

Oman
organisaation
tarpeet

Tietosuoja ja
tietoturva

Helppokäyttöisyys
niin ilmoittajille kuin
käsittelijöille

Palveluntarjoajia on
markkinoilla paljon –
tutki ja vertaile!

Varaa aikaa suunnittelulle

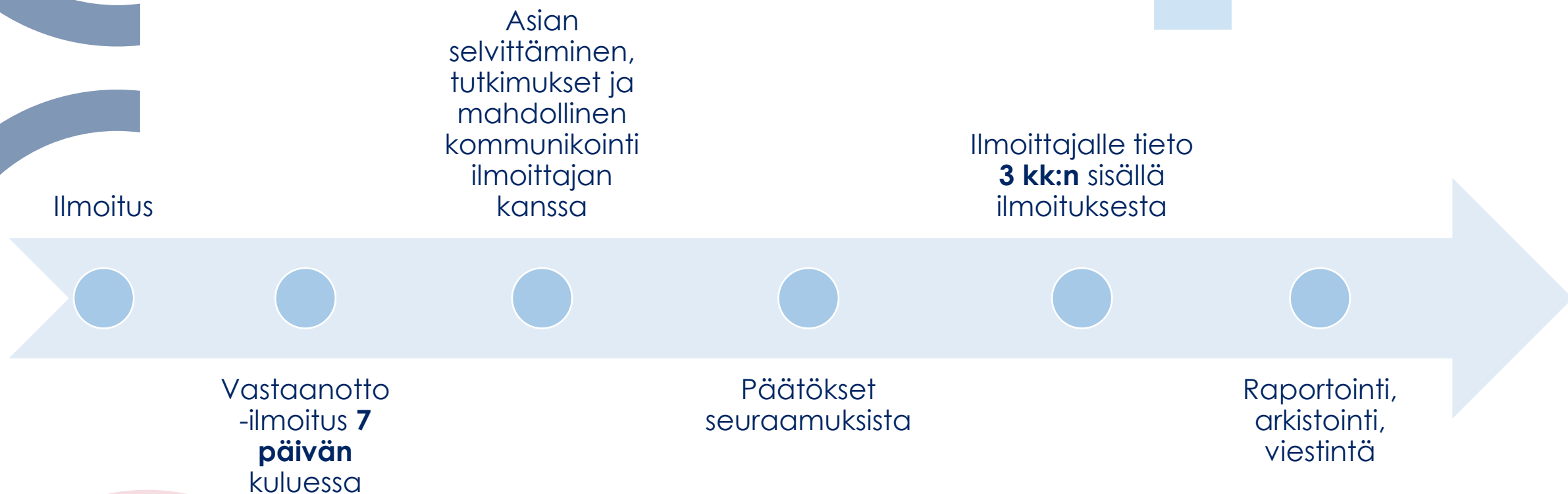
Kuka vastaanottaa
ilmoitukset?

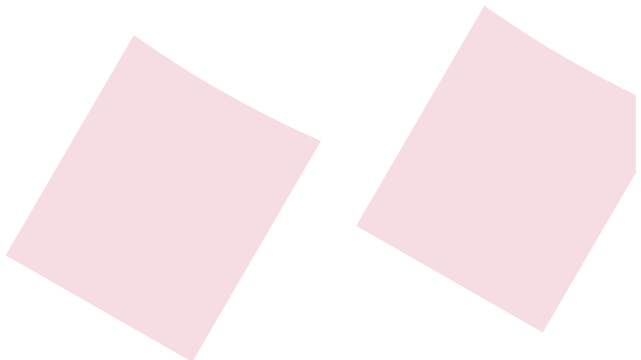
Käsittelijöiden
määrä?

Onko osaamista,
ulkoistetaanko?

Dokumentoi ja viesti
prosessi huolella!

Käsittelyprosessi pähkinäkuoressa

4 oppia edelläkävijöiltä

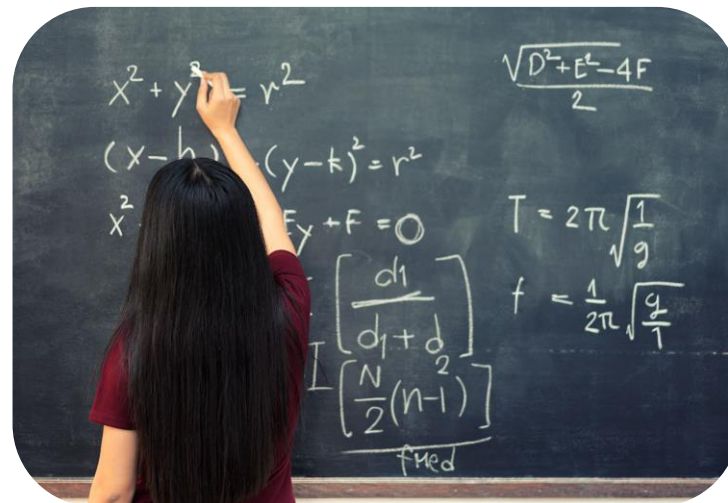
Ennakkoluulot aiheettomia

Aito anonymiteetti
ilmoittajien huolena

"Turhat" ilmoitukset
vastaanottajien pelkona

Paljonko on sopivasti?

Nolla ilmoitusta huono
signaali

Kolme ilmoitusta / tuhat
työntekijää

Tekniikka < menettelyt

Rakenna selkeät prosessit ja
varmista osaava ilmoitusten
käsittely

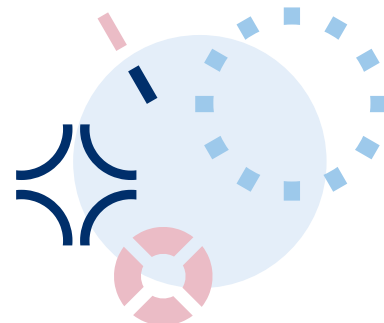
Tekninen ratkaisu on vain
osa kokonaisuutta

Viestintä ja koulutus

Valitse kanavan nimi
huolellisesti

Viesti kanavasta
käyttöön otossa ja sen
jälkeen

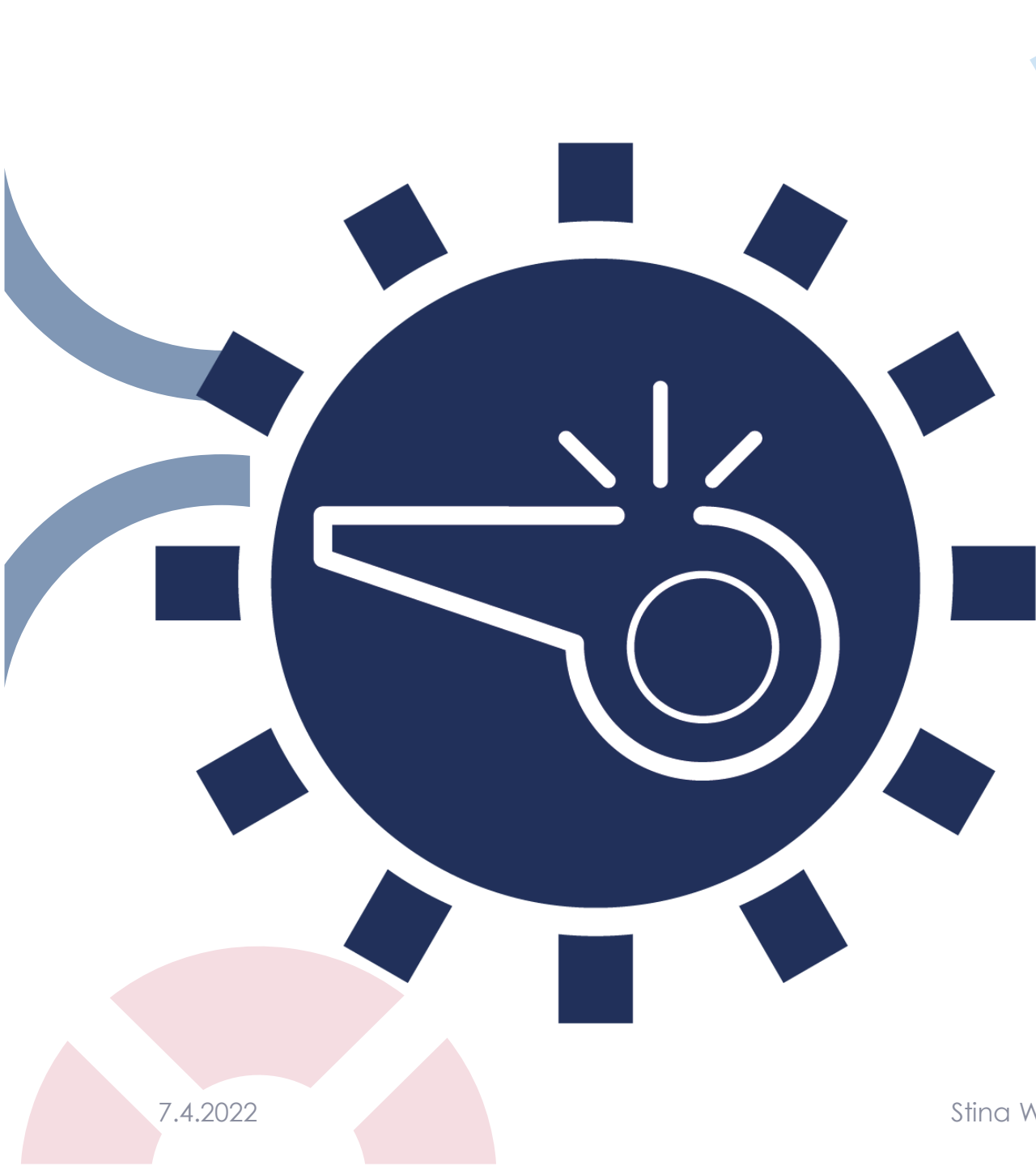

Tänään on hyvä päivä aloittaa

7.4.2022

Stina Wikberg

ilmoituskanava.fi

7.4.2022

Stina Wikberg

**KESKUS-
KAUPPAKAMARI**

kauppakamari.fi
#Keskuskauppakamari
@K3FIN

7.4.2022

Stina Wikberg

Stina Wikberg

Johtaja, yritysten itsesääntely ja vastuullisuus

Keskuskauppakamari

stina.wikberg@chamber.fi

040 342 4781

